

Світлана Павлівна ЗАВГОРОДНЯ,
аспірант Національної академії державного управління
при Президенті України (м. Київ),
вул. Єжена Потьє, 20, Київ, 03057,
Zavgorodnyaya.sv@mail.ru

УДК 351.863 (477)

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ УКРАЇНИ

У контексті становлення багатополярного світового порядку та формування цивілізаційних полюсів розглядаються тенденції і наслідки економічної глобалізації для України та обґрунтовуються напрямки соціально-економічного розвитку держави в сучасних умовах. Здійснена оцінка кумулятивного деструктивного впливу на ефективність державно-управлінських рішень щодо нейтралізації загроз національним інтересам України в економічній сфері: провідних країн світу, глобальних транснаціональних корпорацій (далі — ТНК) і міжнародних фінансових організацій. На основі цієї оцінки обґрунтовано необхідність підвищення ефективності вказаного управління та розробки Стратегії соціально-економічного розвитку, спрямованої на реалізацію національних інтересів України в економічній сфері в умовах глобалізації. Стверджується, що зазначена стратегія дасть змогу органам державної влади визначити стратегічну спрямованість діяльності, а також ключові об'єкти їх управлінських зусиль з питань забезпечення економічної безпеки держави.

Ключові слова: глобалізм, економічна глобалізація, транснаціональні корпорації (ТНК), міжнародні фінансові організації, національні інтереси, державне управління економічною безпекою.

Початок ХХІ століття ознаменувався стрімкою глобалізацією економіки, наслідком якої, зокрема, є підвищення взаємозалежності національних господарських комплексів, зростання їхньої відкритості, зростання обсягів міжнародної торгівлі та іноземних інвестицій, значна диверсифікація світових фінансових ринків та ринків робочої сили, а також різке збільшення ролі транснаціональних корпорацій (далі — ТНК) в світових господарських процесах та загострення глобальної конкуренції [1]. Разом з тим сутнісною ознакою сучасності є остаточне становлення постіндустріальної світогосподарської системи, характерною особливістю якої є різке падіння ролі та статусу націй-держав, які мають низький рівень міжнародної конкурентоспроможності при одночасному зростанні впливу провідних країн світу. Вказані чинники свідчать про становлення нової системи світоустрою, а саме — системи глобалізму, принциповою особливістю якої є суттєвий зсув економічних і політичних можливостей щодо подальшої розбудови земної цивілізації на користь країн-глобалізаторів та глобальних корпорацій. Є всі підстави стверджувати, що в перспективі це призведе до абсолютної економічної та політичної влади союзів глобальних мега-корпорацій, які майже всі знаходяться в країнах так званого “золотого мільярда”. Іншими словами, сьогодні ми спостерігаємо нароццвання

практично тотальної підпорядкованості національним інтересам цих країн 6/7 частини людства. Тому варто погодитися з О. Білорусом, який ще понад 10 років тому стверджував, що система глобалізму — найбільша загроза сучасності та нова форма надексплуатації цілих країн і регіонів [2].

З огляду на це, видається слушною думка Н. Гражевської, що глобалізація економіки вносить суттєві зміни у процес державного регулювання економічних процесів та у спроможність здійснювати незалежну внутрішню і зовнішню політику держави. Крім того, як справедливо зазначає Р. Войтович, глобалізаційні процеси одночасно сприяють переходу національної економіки під зовнішнє управління, а відтак створюють загрози державному суверенітету. З огляду на сказане, не можна допустити, щоб роль державних інститутів, інструментів, механізмів щодо регулювання суспільних відносин в економічній сфері знижувалася. Держава має активно включатися у змагальну гонку за можливість залишатися на гребені хвилі глобалізації та за право тієї чи іншої національної спільноти користуватися здобутками глобалізації. Тобто глобалізація суттєво підвищує рівень вимог щодо ефективності державного управління економічною безпекою, що призводить до необхідності уточнення ролі та функцій держави в контексті її спроможності протистояти глобалізаційним викликам та загрозам щодо реалізації національних інтересів в економічній сфері [1; 3].

Таким чином, підвищення ефективності державного управління економічною безпекою потребує оцінки впливу глобалізаційних тенденцій з метою обґрунтування адекватних заходів щодо мінімізації або нейтралізації викликів та загроз, що здійснюють деструктивний вплив на реалізацію національних інтересів в економічній сфері.

Дослідженню актуальних проблем впливу глобалізації на розвиток сучасного світу присвячені праці багатьох відомих учених О. Білоруса [2; 4; 5], Р. Войтович [3], Г. Ситника [6; 7], І. Розпутенка [8], І. Грицяка [9], В. Смолянюка [10], О. Шнипка [11; 12], Н. Гражевської [1], Ю. Дудки [13], В. Єдинака [14] тощо.

Як правило, ці та інші дослідники у своїх працях акцентують увагу на питаннях аналізу сутності та впливу глобалізації на розвиток суспільства та держави, в тому числі систему державного управління; питаннях забезпечення економічної безпеки країни в умовах глобалізації та вдосконалення ефективності управління економічною безпекою держави в глобалізаційному вимірі.

Разом з тим, незважаючи на наукову цінність вказаних досліджень, до цього часу недостатньо дослідженими залишаються проблемні питання щодо впливу процесів глобалізації на державне управління економічною безпекою. Зокрема мова йде про оцінку деструктивного впливу провідних країн світу, ТНК та міжнародних фінансових інституцій на ефективність державно-управлінських рішень, спрямованих на запобігання, виявлення та нейтралізацію загроз економічній безпеці України. Це не дозволяє науково обґрунтувати комплекс заходів щодо моніторингу, мінімізації чи нейтралізації викликів та загроз, що здійснюють деструктивний вплив на ефективність вказаних державно-управлінських рішень, що й обумовило *мету статті*.

Після розпаду СРСР відбувається становлення багатопольярного світового порядку, що характеризується формуванням цивілізаційних полюсів, в основі яких лежать, насамперед, культурно-цивілізаційні компоненти. Як зазначає Г. Ситник, це свого роду стратегії забезпечення сталого розвитку провідних країн світу — представників світових цивілізацій. До них належать північноамериканська (англо-саксонська), китайська, європейська, японська, російська, єврейська, а також ісламська. Наслідком реалізації сказаних стратегій, що жорстко конкурують між собою, стає обмеження національного суверенітету країни, насамперед, економічного. Внаслідок цього стає все більш відчутним взаємозв'язок між геополітичними і гео економічними змінами, що породжені процесами глобалізації [7]. Тобто процес становлення багатопольярного світового порядку породжує нові виклики та загрози

економічній безпеці під впливом багатьох чинників, зокрема процесів економічної глобалізації.

Глобалізм, на думку О. Білоруса, — це породжена глобалізацією нова світова економічна система, найвища сучасна стадія глобального капіталізму, що формується на основі переходу від відносин національного капіталізму до глобального, через посилену інтеграцію. Крім того, це система економічної і політичної влади нових глобальних монополістичних корпорацій, що вийшли з під контролю держав свого походження, експлуатуючи при цьому різні країни та регіони. Як результат, економічна система світу обертається довкола інтересів приватного сектору та виявляє нездатність розв'язувати все більш складні соціально-економічні проблеми публічного характеру. Тобто формування нової світової економічної системи — глобалізму є результатом розвитку світової спільноти в XXI ст., яка здійснює потужний вплив на цивілізаційну, міжнародну, регіональну і національну безпеку [2; 5; 7].

Загальновідомо, що економічна глобалізація — це процес, який охоплює практично усі фактори та умови виробництва, усі його галузі та територіальні утворення [11]. З одного боку, глобалізація небачено розширює можливості окремих країн щодо використання та оптимальної комбінації різноманітних ресурсів, їх більш глибокої і всебічної участі в системі міжнародного поділу праці. З іншого ж — процеси та наслідки економічної глобалізації, незважаючи на їх об'єктивний характер, є досить суперечливими та значною мірою залежать від рівня соціально-економічного розвитку країн. Тому глобалізаційні тенденції значно загострюють конкурентну боротьбу, призводять до маніпулювання величезними фінансовими та інвестиційними ресурсами. Це породжує реальну загрозу для країн з низькими і середніми доходами, все більше поглиблює прірву між ними та провідними країнами. Тому варто погодитися з фахівцями НІСД, що негативні наслідки глобалізації значно більше вражають державу, котра залишилася поза межами простору розвинених країн світу [16].

Ми погоджуємося з дослідниками, які переконані, що головна ідея створення нової економічної системи полягає в розв'язуванні глобальної війни неоліберального Заходу з рештою країн світу. Її суть — створення у решти країн ситуації так званого “керованого хаосу”, що реалізується під гаслами “сприяння демократії та ринкових реформ”. Саме тому високорозвинені країни успішно розробляють і реалізують скоординовані стратегії і програми для максимально ефективного використання глобалізації у своїх національних інтересах. Зокрема О. Білорус та С. Батчиков стверджують, що нова система світопорядку — це світова економічна війна, котра проводиться з метою створення в національних економіках і соціальній сфері хаосу і глибокої кризи, що принципи побудови нової системи світопорядку реалізуються МВФ, Світовим банком, СОТ і навіть ООН, діяльність яких контролюється США. Підтвердженням цього є їх територіальне розташування, зокрема: Штаб-квартира МВФ та Світового банку знаходиться у м. Вашингтон (США), Штаб-квартира ООН — у м. Нью-Йорк, США. Крім того, колишній радник Президента США Г. Кіссінджер визначав глобалізацію як процес переходу від біполярного до монополярного світу та просування інтересів США у світі [2; 17; 18; 19].

Протистояти ж викликам та загрозам глобалізації здатні лише ті держави, які вибудували ефективні системи державного управління національною безпекою як інструмент реалізації власної геополітичної стратегії розвитку, максимально можливого захисту свого політичного та економічного суверенітету, тобто володіють механізмами адекватного реагування на виклики та загрози національній безпеці, які генеруються сучасними процесами глобалізації. Для багатьох країн (зокрема для України), при побудові ефективної системи державного управління національною безпекою (насамперед, економічної безпеки) важливим чинником є ступінь політичного впливу ЄС на світовій арені [1; 6].

Важливим є й те, що глобалізаційні тенденції, які потенційно містять деструктивні впливи на державне управління економічною безпекою, є не тільки наслідком діяльності провідних держав, а походять зі сфери, що не контролюється окремими державами. Важливою складовою вказаних тенденцій є діяльність позадержавних суб'єктів, які сьогодні слабо контролюються окремими державами та набули в умовах глобалізації міжнародного значення і прагнуть впливати на політику окремих держав [16]. Проте чітко розмежувати, так би мовити, “внесок” цих суб'єктів у загрози економічній безпеці тієї чи іншої держави важко, вони мають комплексний характер. Загалом, аналіз наслідків глобалізаційних процесів дозволяє дійти висновку, що перед Україною сьогодні виникло чимало проблем, пов'язаних із пошуком адекватної відповіді на дії глобальних чинників у контексті забезпечення її економічної безпеки. Безумовно, центральне місце серед проблем є комплексна оцінка глобалізаційних тенденцій та їх впливу на ефективність державного управління економічною безпекою.

Передусім, варто акцентувати увагу на тому, що глобальні проблеми у світі все частіше проявляються у загостренні ресурсної кризи, обумовленої виснаженням сировинних запасів. Тому глобалізаційні процеси сприяють виживанню та розвитку країн “золотого мільярда” за рахунок небаченої, глобальної економічної експлуатації інших країн, які володіють ресурсами, передусім енергетичними, та передумовами для їх глобальної експлуатації. Це відбувається за допомогою системних дій проти національних економік, коли країну доводять до політичної та економічної кризи (аж до зміни її політичного режиму), до банкрутства її підприємства, а також приватизують за безцінь усі види національних ресурсів, у тому числі природних. В цьому контексті важливо відзначити думку Д. Перкінса, який вважає, що сучасний глобалізм — це свого роду колоніальна система, створена для того, щоб високорозвинені країни, які мають нестачу природних ресурсів, експлуатували країни, що володіють цими ресурсами, але надто слабкі, щоб захистити себе від впливу глобалізації [20]. Зроблений аналіз свідчить, що суб'єктами формування інституційно-правової основи нової економічної колоніальної системи є міжнародні економічні організації (зокрема МВФ, Світовий банк, СОТ), які, діючи в інтересах країн “золотого мільярда”, нав'язують країнам програми економічного розвитку, що не відповідають проблемам та національним інтересам країн і породжують бідність, інфляцію та безробіття і на цьому ґрунті підривають суспільно-політичну стабільність [2; 16; 17; 21].

У цьому контексті варто відмітити й думку О. Білоруса, який ще у 2001 році стверджував: “Україна за роки незалежності з індустріально розвинутої країни із великим економічним і науковим потенціалом перетворюється на сировинний придаток заходу, смітник “цивілізованого світу” [4, с. 400]. Не можна не погодитися із твердженням О. Шнипка, який характеризує вплив рекомендацій МВФ як “золотий корсет” чи залізні лещата для України. Зокрема такими рекомендаціями, на його думку, були цілковита відмова від державного втручання в економіку; тотальна приватизація; необмежена лібералізація зовнішньоекономічної діяльності; скасування дотацій сільському господарству та вугільній промисловості; відмова від державного замовлення на продукцію, що виробляється в країні; перетворення землі на вільний товар, тобто можливість її продажу. Найбільші проблеми у цьому відношенні мають колишні республіки Радянського Союзу, що не мали своїх стратегічних програм розвитку, а скористалися неефективними порадами та допомогою МВФ і Світового банку. Саме реалізація таких рекомендацій на думку дослідника, яку він виклав ще у 2009 році, “зруйнували економіку України, заклали основи корупції, організованої злочинності, збіднення населення та втрати державою політичної самостійності” [11, с. 201; 23]. За досить короткий період співпраці, рекомендації експертів МВФ перетворилися на прямі вказівки українській владі, що безвідмовно виконуються. Натомість, деякі країни (наприклад, Китай) відмовилися від кредитів МВФ та успішно провели економічні реформи.

Внаслідок цього, як правило, неухильно збільшується розрив у рівнях економічного і соціального розвитку між бідними і багатими країнами, що відбувається за рахунок експлуатації периферії та глобального перерозподілу ресурсів. При цьому національна держава, яка потрапила в економічну залежність, стає інструментом глобалізації в руках провідних країн, здійснюючи приватизацію і скорочуючи витрати на соціальні потреби, науку, освіту, охорону здоров'я та культуру. Внаслідок цього поглиблюється розрив у доходах населення всього світу, що відбувається за рахунок збагачення незначної частини населення за рахунок експлуатації природних ресурсів. О. Білорус зазначає що, “навіть стосовно високорозвинутих західних країн глобалізатори застосовують відому формулу 20/80, тобто 20 % багатих і 80 % бідних громадян. Бідних легше експлуатувати і тримати під контролем” [2, с. 116]. Лише незначна частина населення отримує надприбутки, а більшість знаходяться за межею бідності, проте, зі статистичної точки зору, це виглядає як економічний прогрес. Незважаючи на глобальні фінансово-економічні кризи, доходи 1 % населення невинно зростають, а решта — зубожіє. Зокрема за останні 35 років, від кінця 1970-х, доходи найбідніших 20 % населення зросли лише на 18 %, тоді як доходи 1 % найбагатших американців збільшилися на 275 %. В Україні офіційної статистики щодо майнового розшарування немає, проте нині експерти говорять про те, що різниця між доходами найбагатших та найбідніших українців складає щонайменше 40 разів. Як результат, виникають протестні настрої у населення внаслідок того, що один відсоток населення захопив переважну частину світових багатств [7; 17; 18; 21].

Аналізуючи ситуацію, що склалася в Україні, варто відмітити, що Р. Ахметов володіє понад 50 % видобутку вугілля, близько 2/3 виробництва електроенергії на ТЕС та 100 % експорту електроенергії, більше ніж 50 % ринку залізорудної сировини, 46 % коксівного вугілля, понад 40 % ринку металопродукції; Д. Фірташ — 100 % виробництва аміачної селітри, блокуючі та контрольні пакети акцій у місцевих газорозподільних компаніях; Ю. Косюк — понад 50 % ринку промислового виробництва курячого м'яса; О. Бахматюк — 51 % промислового виробництва яєць, 87% ринку яєчних продуктів. При цьому 25 % населення України знаходяться за межею бідності, тобто кожен четвертий українець [23; 24; 25].

Принципово важливим є й те, що до останнього часу вважалося, що головними суб'єктами глобалізації є високорозвинені країни. Проте дослідження науковців останнього десятиріччя [1–5; 11; 12; 16; 17] показали, що уряди наймогутніших країн певною мірою втратили тотальний контроль над процесами глобалізації. Місце країн-глобалізаторів, що поступово самі перетворюються з суб'єктів на об'єкти глобалізації, впевнено займає світова промислово-фінансова еліта у формі ТНК.

Є всі підстави стверджувати, що саме вона вже сьогодні управляє новоствореним світовим економічним порядком, знищуючи економічно малі нації-держави. Діяльність ТНК у країнах, що розвиваються, досить мало підлягає контролю з боку органів державної влади. Саме це використовується компаніями для отримання односторонніх переваг, особливо у випадку боротьби за використання природних ресурсів країни.

Не менш важливим чинником є активне втручання ТНК у політику країни. Це проявляється через особисту співпрацю бізнесу з органами влади та фінансування політичних партій, що в кінцевому підсумку породжують корупцію. ТНК, крім того, “вербує” в акціонери компанії місцевих політичних діячів і пов'язаних з ними осіб та здійснює тиск на органи законодавчої та виконавчої влади з метою реалізації власних інтересів.

Водночас ця глобальна еліта не може існувати без інструментарію (політичного, воєнного тощо) глобальних акторів світу. Спостерігається зростання акумуляції зусиль щодо реалізації інтересів: провідних країн — глобальних ТНК — міжнародних організацій. Тому ТНК перетворилися в “четвертий важіль”, поряд з дипломатією, армією та розвідкою, за допомогою яких країни-глобалізатори реалізують свої

національні інтереси. У кінцевому підсумку середньостроковий план діяльності ТНК спрямований не на зниження економічної самостійності держави, а на тривалу перспективу — зберегти свій вплив у сфері виробництва та експорту сировини, знизити до мінімуму можливості збоїв у постачанні сировинних товарів в індустріальні центри світу [11; 12].

Безумовно, варто погодитися з тими, які переконані, що особливу роль у епоху постіндустріалізму відіграє освіта та наука, а його центральним інститутом буде не підприємство, а університет. Але, як не дивно, внаслідок глобалізаційних впливів та рекомендацій “незалежних” іноземних експертів, наприклад, в Україні спостерігається загрозлива тенденція погіршення якості освіти. Зокрема це проявляється у зниженні якості освітніх програм, відмови від зразка “класичної школи”, зниження статусу вчителя, насадження вседозволеності у молоді як норм життя. Процеси у системі вищої освіти також негативно відбилися на відтворенні людського капіталу, зокрема дезорганізованістю реформами та надмірною комерціалізацією системи вищої освіти, що призводить до скорочення обсягів підготовки спеціалістів із природничих і технічних наук та невідповідністю рівня підготовки фахівців різних профілів реальним потребам держави. Крім того, спостерігається зменшення кількості працівників, які виконують наукові та науково-технічні дослідження, триває приватизація науково-дослідних установ з метою їх трансформації у прибуткові підприємства, які далекі від наукової діяльності. Враховуючи природу інтелектуального капіталу, все більша частина національного багатства (інтелектуальні ресурси, знання) функціонує поза державним контролем, у результаті цього відбувається відтік висококваліфікованих кадрів: учених, представників вищого управлінського персоналу, інженерів та техніків — за межі країни.

Як наслідок, відбувається скорочення науково-технічного забезпечення виробництва, прогресує технологічна застарілість, структурна та регіональна диспропорційність виробництва, що призводить до подальшого конкурентного відставання України та загрожує консервацією її місця серед “країн третього світу”, приречених на сировинне, кадрове та інше обслуговування більш перспективних держав та наддержавних об’єднань [1; 11; 12; 17; 21].

Результати реалізації зазначених стратегій, що жорстко конкурують, негативно позначаються на суверенітеті держави (насамперед, у політичному та економічному вимірах), рівні економічного розвитку та добробуту населення. Країни, що не в змозі вибудувати ефективну систему забезпечення економічної безпеки, вимушені обирати напрямок свого розвитку в руслі тієї чи іншої стратегії розвитку (див. вище). Це означає, що в умовах політичної та економічної нестабільності Україна має переглянути свій позаблоковий статус та розробити відповідну Стратегію соціально-економічного розвитку.

Державне управління часто відіграє вирішальну роль внаслідок стратегічного, інколи доленосного значення державно-управлінських рішень, в умовах, коли виникають проблеми пошуку шляхів щодо нейтралізації загроз національним інтересам України в економічній сфері. Відтак процеси глобалізації не знижують роль держави, а навпаки, підвищують та наповнюють новим змістом функції суб’єктів забезпечення економічної безпеки у контексті нових вимог до підвищення ефективності державного управління економічною безпекою.

У кінцевому підсумку мова йде про необхідність становлення системи державного управління економічною безпекою України, адекватної сучасним викликам і загрозам національній безпеці, розробку й реалізацію адекватної їм Стратегії соціально-економічного розвитку. Остання має стати головним адміністративно-політичним інструментом вищого керівництва держави, спрямованої на реалізацію національних інтересів України в економічній сфері та досягнення стратегічної мети розвитку суспільства в умовах глобалізації. При цьому вказана Стратегія у сукупності має включати всі питання діяльності держави в області

зовнішньої та внутрішньої економічної політики, визначати систему національних інтересів в економічній сфері, ймовірні загрози щодо їх реалізації, головну мету та завдання системи державного управління економічною безпекою, а також напрями розподілу наявних у держави ресурсів в контексті соціально-економічного розвитку країни.

Висновки.

1. Сьогодні у світовому просторі відбувається становлення багатопольярного світового порядку, що характеризується формуванням цивілізаційних полюсів, так званих стратегій забезпечення сталого розвитку провідних країн світу. До них належать північноамериканська (англо-саксонська), китайська, європейська, японська, російська, єврейська, а також ісламська. Разом з тим кардинально змінюється структура світової економіки, зокрема, під впливом сучасних процесів економічної глобалізації, що породжує виклики та загрози економічній безпеці.

2. Гострота та складність проблем, які породжені економічною глобалізацією, сьогодні обумовлена потрійним деструктивним кумулятивним впливом провідних держав, глобальних ТНК та міжнародних організацій на забезпечення економічної безпеки України. Для країн, що не входять до “золотого мільярда”, економічна глобалізація поряд з відомими можливостями природної кооперації та інтеграції, істотно змінює порогові критерії державності та незалежності, несе великі виклики, загрози та негативні наслідки для державного управління економічною безпекою. Тому процеси глобалізації підвищують та наповнюють новим змістом функції суб’єктів забезпечення економічної безпеки у контексті нових вимог до підвищення ефективності державного управління економічною безпекою.

3. На структуру та зміст державного управління економічною безпекою здійснюють вплив глобалізаційні процеси, оскільки вони впливають на реалізацію національних інтересів України в економічній сфері. Держава, яка не має змоги вибудувати ефективну систему забезпечення економічної безпеки, вимушена обирати напрямок свого соціально-економічного розвитку в руслі однієї із вищезазначених стратегій.

4. Розробка та реалізація Стратегії соціально-економічного розвитку дасть змогу органам державної влади визначати стратегічну спрямованість і зміст діяльності, ключові об’єкти їх управлінських зусиль з питань забезпечення економічної безпеки України, а також напрями розподілу наявних у держави ресурсів у контексті соціально-економічного розвитку країни.

Перспективи подальших розвідок полягають у необхідності обґрунтування концептуальних засад аналізу чинників, які здійснюють вплив на державне управління економічною безпекою з метою підвищення ефективності функціонування системи державного управління економічною безпекою України.

Список використаних джерел

1. Гражевська, Н. І. Економічні системи епохи глобальних змін [Текст] : монограф. / Н. І. Гражевська. — К. : Знання, 2008. — 431 с.
2. Білорус, О. Г. Економічна система глобалізму [Текст] : монограф. / О. Г. Білорус. — К. : КНЕУ, 2003. — 360 с.
3. Войтович, Р. В. Вплив глобалізації на систему державного управління (теоретико-методологічний аналіз) [Текст] : монограф. / за заг. ред. В. М. Князева. — К. : Вид-во НАДУ, 2007. — 680 с.
4. Глобалізація і безпека розвитку [Текст] : монограф. / О. Г. Білорус, Д. Г. Лук’яненко та ін. ; кер. авт. кол-ву і наук. ред. О. Г. Білорус. — К. : КНЕУ, 2001. — 733 с.
5. Білорус, О. Глобальная политэкономия. Миросистема глобализма как механизм империалистической интеграции [Текст] / О. Білорус // Вопросы политической экономии. Научный сетевой экономический журнал. — 2013. — № 4 (9). — С. 98–118.

6. Ситник, Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) [Текст] : підручн. / Г. П. Ситник. — К. : НАДУ, 2012. — 544 с.
7. Ситник, Г. П. Безпека держави крізь призму особливостей сучасного етапу цивілізаційного розвитку [Текст] / Г. П. Ситник // Забезпечення національної безпеки України в умовах глобальних та регіональних невизначеностей : матеріали круглого столу (Київ, 6 берез. 2012 р.) / за ред. Ю. В. Ковбасюка, К. О. Ващенко, Г. П. Ситника. — К. : НАДУ, 2012. — С. 5–14.
8. Ефективність державного управління [Текст] / Ю. Бажал, О. Кілієвич, О. Мертенс та ін. ; за заг. ред. І. Розпутенка. — К. : К. І. С., 2002. — 420 с.
9. Грицяк, І. А. Глобалізація [Текст] / І. А. Грицяк // Енциклопедія державного управління : [у 8 т.] / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. — К. : НАДУ, 2011. — Т. 7. Державне управління в умовах глобальної та європейської інтеграції / наук.-ред. кол. : І. А. Грицяк (співголова), Ю. П. Сурмін (співголова) та ін. — 2011. — С. 120–122.
10. Смолянюк, В. Ф. Глобалізація [Текст] / В. Ф. Смолянюк // Государственное управление в сфере национальной безопасности: словарь-справочник / состав. : Г. П. Сытник, В. И. Абрамов, В. Ф. Смолянюк и др. ; под. общ. ред. Г. П. Сытника. — К. : НАДУ, 2012. — С. 103–104.
11. Шнишко, О. С. Інноваційний дефолт України: економіко-технологічний контекст [Текст] : монограф. / О. С. Шнишко. — К. : Генеза, 2009. — 248 с.
12. Шнишко, А. С. Экономические войны: истоки, формы, цели, проблемы, перспективы [Текст] : монограф. / А. С. Шнишко — К. : Генеза, 2007. — 376 с.
13. Дудка, Ю. П. Економічна безпека України у вимірах глобалізаційних процесів [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 “Економіка та управління національним господарством” / Ю. П. Дудка ; Ін-т економіки природокористування та сталого розв. НАН України. — К., 2011. — 20 с.
14. Єдинак, В. Ю. Забезпечення економічної безпеки країни в умовах глобалізації [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 “Економіка та управління національним господарством” / В. Ю. Єдинак ; Класич. приват. ун-т. — Запоріжжя, 2010. — 24 с.
15. Завгородня, С. П. Глобалізація економічна [Текст] / С. П. Завгородня // Государственное управление в сфере национальной безопасности: словарь-справочник / состав. : Г. П. Сытник, В. И. Абрамов, В. Ф. Смолянюк и др. ; под. общ. ред. Г. П. Сытника. — К. : НАДУ, 2012. — С. 104–105.
16. Міжнародне безпекове середовище: виклики і загрози національній безпеці України [Текст]. — К. : НІСД, 2013. — 64 с.
17. Батчиков, С. Дыхание хаоса / С. Батчиков [Электронный ресурс] Агентство политической новости. — URL : <http://www.apn.ru/publications/article18608.htm>.
18. Міжнародні організації [Текст] : навч. посіб. / за ред. О. С. Кучика. — [2-ге вид., перероб. і доп.]. — К. : Знання, 2007. — 749 с.
19. Терещенко, Є. Глобалізація світу і чим вона загрожує Україні? (Завдання стратегічного менеджменту державного управління) [Текст] / Є. Терещенко. — Полтава : Оріяна, 2009. — 40 с.
20. Перкинс, Д. Исповедь экономического убийцы / Д. Перкинс [Электронный ресурс] Электронная библиотека RoyalLib.ru. — URL : http://royallib.ru/book/perkins_dgon/ispoved_ekonomicheskogo_ubiytsi.html.
21. Чухно, А. А. Сучасні економічні теорії [Текст] : підручн. / А. А. Чухно, П. І. Юхименко, П. М. Леоненко ; за ред. А. А. Чухна. — К. : Знання, 2007. — 878 с.
22. Принципи і зебраки. За рівнем розриву між доходами громадян Україна опинилася серед країн третього світу [Електронний ресурс] Кореспондент. — URL : <http://ua.korrespondent.net/journal/1304514-korrespondent-princi-i-zhebraki-za-rivnem-rozrivu-mizh-dohodami-gromadyan-ukrayina-opinilasya-sered-kra>.
23. Скляр, Є. В. Вплив активізації співпраці з МВФ на економіку України // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія “Економіка”. — 2012. — Вип. 1 (57) [Електронний ресурс] Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. — URL : http://www.nbu.gov.ua/ujrn/Chem_Biol/Vnuvgrp/ekon/2012_1/Ve5736.pdf.

24. Країна для небагатых. Структура олігархічної моделі економіки [Електронний ресурс] Тиждень.ua. — URL : <http://tyzhden.ua/Infographic/73519/5/#gallery2>.
25. Відність в Україні — від 2 % до 65 % [Електронний ресурс] BBC Україна. — URL : http://www.bbc.co.uk/ukrainian/business/2013/08/130819_poverty_ukraukr_az.sht.

*Рекомендовано до друку кафедрою національної безпеки
Національної академії державного управління при Президентові України
(протокол № 12/2014 від 12 березня 2014 року)*

Надійшла до редакції 22.04.2014

Завгородняя С. П. Влияние глобализационных тенденций на государственное управление экономической безопасностью

В контексте становления многополярного мирового порядка и формирования цивилизационных полюсов рассматриваются тенденции и последствия экономической глобализации для Украины и обосновываются направления социально-экономического развития государства в современных условиях. Выполнена оценка кумулятивного деструктивного влияния на эффективность государственно-управленческих решений по нейтрализации угроз национальным интересам Украины в экономической сфере: ведущих стран мира, глобальных транснациональных корпораций и международных финансовых организаций. На основе этой оценки обоснована необходимость повышения эффективности указанного управления и разработки Стратегии социально-экономического развития, направленной на реализацию национальных интересов Украины в экономической сфере в условиях глобализации. Утверждается, что указанная Стратегия позволит органам государственной власти определять стратегическую направленность деятельности, а также ключевые объекты их управленческих усилий по вопросам обеспечения экономической безопасности государства.

Ключевые слова: глобализм, экономическая глобализация, транснациональные корпорации (ТНК), международные финансовые организации, национальные интересы, государственное управление экономической безопасностью.

Zavgorodnya, S. P. The Impact of Globalization Trends on Public Administration for Economic Security in Ukraine

In the context of the formation of a multipolar world order and the formation of civilized poles tendencies and consequences of economic globalization for Ukraine are considered and courses of socio-economic development of country are grounded in modern conditions. The performed estimation of the cumulative destructive impact on the effectiveness of state — managerial decisions concerning neutralization of threats to the national interests of Ukraine in the economic sphere: the leading countries of the world, global transnational corporations and international financial institutions. On the basis of this estimation it is grounded the necessity of increasing the efficiency of indicated management and treatment of Strategy of socio-economic development, aimed at the realization of national interests of Ukraine in the economic sphere in the terms of globalization. It is asserted that indicated Strategy will enable public authorities to define the strategic direction and content of activity, the key objects of their management efforts from the questions of ensuring economic security in the country.

Keywords: globalism, economic globalization, transnational corporations (TNCs), international financial institutions, national interests, public administration for economic security.

